

Fővárosi Ítéltábla

16.Gf.40.360/2022/6-IV.

A Fővárosi Ítéltábla a Dr. Marczingós László Ügyvédi Iroda (cím16; ügyintéző: dr. Marczingós László ügyvéd) által képviselt Felperes1 (cím2) I. rendű és Felperes2 (cím2) II. rendű felpereseknek a Lendvai és Szörényi Ügyvédi Iroda (cím13; ügyintéző: dr. Lendvai András ügyvéd) által képviselt alperes2 (cím3) II. rendű és az Alperes3 (cím5) III. rendű alperes ellen szerződés érvénytelenségének megállapítása és más iránt indított perében a Budapest Környéki Törvényszék 2022. szeptember 7-én kelt 3.G.40.159/2022/6. számú ítéletével szemben a felperesek által benyújtott fellebbezés folytán – nyilvános tárgyaláson – meghozta a következő

ítéletet:

A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság ítéletét azzal hagyja helyben, hogy a felperesek a 265.200 (kétszázhatvanötezer-kétszáz) forint eljárási illetéket az államnak – az állami adó- és vámhatóság illetékbevételei számlájára – az esedékesség napjáig kötelesek megfizetni.

Kötelezi felpereseket, hogy 15 napon belül egyetemlegesen fizessenek meg az alpereseknek mint együttes jogosultaknak 110.500 (száztízezer-ötszáz) forint + áfa összegű másodfokú perköltséget, valamint az államnak, az állami adó- és vámhatóság illetékbevételei számlájára 353.600 (háromszázötvenháromezer-hatszáz) forint fellebbezési illetéket.

Az illetékfizetési kötelezettség a jelen ítélet jogerőre emelkedését követő 60. napon válik esedékessé.

Az ítélet ellen fellebbezésnek nincs helye.

Indokolás

[1] Az elsőfokon eljáró Budapest Környéki Törvényszék (a továbbiakban: elsőfokú bíróság) által megállapított, a fellebbezés elbírálása szempontjából irányadó tényállás szerint a felperesek a 2007. november 20-án aláírt, az cég2-hez (az alperesek jogelődje) intézett kölcsönkérelmükben nyilatkozatot tettek arról is, hogy az Ügyfélértájekeoztató a devizahitelek kockázatairól szóló kiadványban (a továbbiakban: Ügyfélértájekeoztató) foglaltakat

megismerték és az abban foglaltak alapján tudomásul veszik, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönök a forintban nyilvántartott kölcsönökhöz képest magasabb kockázatot jelentenek, tekintettel az esetleges árfolyamváltozásokra.

[2] Az Ügyféltájékoztató tartalmazta többek között a devizahitel fogalmát, külön pontban részletezte a vételi és eladási árfolyam különbségét.

Az Ügyféltájékoztató 2. pontjában az árfolyamváltozás kapcsán alperesek jogelődje arra hívta fel felperesek figyelmét, hogy a hitel devizaneme és a forint közötti árfolyamváltozás hatással van mind a folyósított hitelösszegek, mind a törlesztőrészek (tőke-, kamat- és kezelési költség tartozás) mértékére: ha a szerződéskötés és a folyósítás között a forint árfolyama gyengül az adott devizával szemben, akkor több forint kerül folyósításra (de maximum a folyósítási limiteknek megfelelő összeg). Ha viszont a forint árfolyama erősödik, akkor a folyósításra kerülő forint összeg kevesebb lehet, mint amennyire az ügyfél a kölcsönszerződés megkötésekor számított. Ez különösen a lakásvásárlási és hitelkiváltási célú kölcsönöknél okozhat problémát. Ha a forint árfolyama erősödik, akkor kevesebb forintot kell fizetni a devizában kifejezett törlesztőrészlet fejében, azaz a hitel a futamidő alatt olcsóbbá válik. Ha azonban a forint árfolyama gyengül, akkor a devizában kifejezett törlesztőrészlet forintra átszámított összege magasabb lesz, azaz „drágul” a hitel. A forint erősödése tehát könnyíti a törlesztési terheken, gyengülése pedig növelheti azokat.

Az Ügyféltájékoztató kitért arra is, hogy a devizahitelek kamatai az euró és a CHF kamatnövekedése miatt változhatnak.

A tájékoztató tartalmazta, hogy a hitelfelvételi döntés előtt érdemes szem előtt tartani, hogy hosszabb távon a forintkamatláb csökkenése, illetve a devizakamatlábak potenciális növekedése jelentősen mérsékelheti a deviza alapú hitelek jelenlegi előnyét. Jelenleg mind az euró zónában, mind Svájcban rendkívül alacsony, a történelmi mélyponton van a kamatszint. A múltbeli adatokból kiindulva középtávon devizakamat emelésre is lehet számítani. A kamatemeléssel párhuzamosan vagy ettől függetlenül is bekövetkezhethet a forint árfolyamának a gyengülése.

[3] Az Ügyféltájékoztató külön táblázatos formában szemléltette a forint árfolyam gyengülése és az euró és CHF kamatemelkedés együttes hatását, jelezve, hogy mindkét érték növekedése esetén a törlesztőrészlet milyen mértékben fog várhatóan változni. Arra is felhívta a figyelmet, hogy a devizában nyújtott hiteleknél, a forint hitelekkel ellentétben, a törlesztőrészlet alapját képező tőke, illetve a kamat mértéke is változhat, ezáltal a deviza alapú hitelek havi törlesztőrészei a forint hiteleknél gyakrabban és nagyobb mértékben ingadozhatnak. Ebből következően célszerű, hogy az ügyfelek hitelfelvételi döntésüket ne a jelenlegi kamat- és árfolyamszint alapján maximalizálják – azaz az így kiszámított törlesztőrészeket ne tekintsék fixnek, és a jövőbeli törlesztőrészlet esetleges jelentős ingadozásával, illetve tartós növekedésének lehetőségével is. Aki hosszútávra akar devizahitelt felvenni (pld.: lakásra), az előbbi szempontok mellett a kamatváltozás lehetőségével is számoljon. A jelenleg olcsó devizahitelek kamatterhei ugyanis várhatóan növekedni fognak, és ennek mértékét senki sem tudja megjósolni.

[4] 2008. február 13. napján az cég2 mint hitelező, valamint felperesek mint adósok sorszámu banki ügylet azonosító számon deviza alapú, részben hitelkiváltási célú, önálló zálogjoggal biztosított kölcsönszerződést (a továbbiakban: kölcsönszerződés) kötöttek, amelyet nevű közjegyző nyilvántartás. számon közjegyzői okiratba foglalt.

[5] A kölcsönszerződés alapján az alperesek jogelődje arra vállalt kötelezettséget, hogy felperesek részére 52.830 CHF összegű, CHF devizanemben nyilvántartott kölcsönt nyújt, a felperesek pedig kötelezettséget vállaltak a kölcsön és a szerződés szerinti járuléka megfizetésére. A kölcsönszerződés I.1. pontjában a szerződő felek rögzítették, hogy az alperesek jogelődje a kölcsön összegéből legfeljebb 7.575.000 forintnak megfelelő, a folyósítás napjára jegyzett devizavételi árfolyamán átszámított deviza összeget folyósít.

A kölcsönszerződés I.3.1. pontja értelmében a kölcsön futamideje 20 év volt, végső lejáratá pedig 2029. január 13. napja, a törlesztőrészek száma pedig 240.

A kölcsönszerződés I.3.6. pontja alapján a kölcsön összege után a kölcsön folyósítása napját követően a futamidő alatt az alperesek jogelődje mindenkor hatályos hirdetményében meghatározott, és általa kamatperiódusonként egyoldalúan változtatható mértékű ügyleti kamatot is kötelesek voltak fizetni, amelynek induló mértéke évi 4,35 % volt.

A kölcsönszerződés I.3.7. pontja értelmében felperesek az igénybe vett kölcsön összege után a kölcsön folyósításának időpontjától havonta alperesek jogelődje által egyoldalúan változtatható mértékű kezelési költséget is kötelesek voltak fizetni, amelynek induló mértéke évi 1,9 % volt.

A kölcsönszerződés I.3.10. pontja szerint a teljes hiteldíj mutató évi 6,76 %.

[6] A kölcsönszerződés I.10. pontja kockázatfeltáró nyilatkozat megnevezéssel felpereseknek azt a nyilatkozatát tartalmazta, hogy a kölcsön kockázataival kapcsolatosan az alperesek jogelődje által részükre nyújtott részletes tájékoztatást megismerték, megértették, a devizahitel igénybevételével együtt járó és kizárólagosan őket terhelő kockázatokkal tisztában vannak. Tudomásuk van különösen azon árfolyamkockázatról, hogy a futamidő alatt a forintnak a CHF-hoz viszonyított árfolyamának kedvezőtlen változása (azaz a folyósításkor érvényes árfolyamhoz képest a forint árfolyamának gyengülése) esetén a devizában megállapított törlesztőrészek forintban fizetendő ellenértéke akár jelentős mértékben is emelkedhet. A kölcsönszerződés aláírásával felperesek tudomásul veszik azt is, hogy ezen kockázat vagyoni kihatásait teljes mértékben ők viselik. Felperesek kijelentették azt is, hogy az árfolyamkockázatból adódó lehetséges hatásokat alapos megfontolás tárgyává tették és a kockázatot fizetőképességüknek és vagyoni helyzetüknek megfelelően mérlegelve vállalták, alperesek jogelődjével szemben igényt az árfolyamkockázatból eredően nem érvényesítenek.

[7] A kölcsönszerződés megkötésekor a szabad felhasználású jelzáloghitelek átlagos kamata 5,55 % volt, míg a teljes hiteldíj mutató átlagos értéke 7,77 %.

[8] Az cég2 2008. december 31. napjával beolvadt az alperes1-ba (a korábban perben állt I. rendű alperes, a későbbi névváltozás után: alperes1).

Az alperes1 2016. október 31. napjával a kölcsönszerződést is magában foglaló szerződésállományát és követelésállományát a III. rendű alperesre ruházta át, majd 2016. november 2-án a III. rendű alperes a kölcsönszerződésből eredő követelését a II. rendű alperesre engedményezte.

[9] A felperesek többször módosított keresetükben elsődlegesen annak megállapítását kérték, hogy az cég2 és köztük 2008. február 13. napján létrejött, nevű közjegyző által nyilvántartás. szám alatt közjegyzői okiratba foglalt deviza alapú kölcsönszerződés az árfolyamkockázat viselését az adósokra hárító rendelkezést tartalmazó I.1.1., I.10. pontja, továbbá a I.3.7. pontja tisztességtelensége folytán érvénytelen a Polgári Törvénykönyvről szóló 1959. évi IV. törvény (a továbbiakban: rPtk.) 209/A. § (2) bekezdése alapján. Jogkövetkezményként a kölcsönszerződés érvényessé nyilvánítását kérték azzal, hogy a bíróság állapítsa meg, hogy az alpereseknek 3.731.132 forinttal tartoznak; abban az esetben, ha a bíróság a kezelési kikötés tisztességtelenségét nem állapítja meg, 5.735.490 forinttal; csak a kezelési költség kikötés tisztességtelensége esetén pedig 6.790.698 forinttal.

[10] Az árfolyamkockázatot rájuk hárító szerződési rendelkezések tisztességtelensége kapcsán hivatkoztak arra, hogy a kölcsönszerződés megkötését megelőzően, megfelelő időben nem kaptak az árfolyamkockázatról elégséges, a hitelintézetekről és pénzügyi vállalkozásokról szóló 1996. évi CXII. törvény (a továbbiakban: rHpt.) 203. § (6) és (7) bekezdésének és a közösségi jog előírásainak megfelelő tájékoztatást. Az írásbeli tájékoztató még érintőlegesen sem tartalmazta az arra való utalást, hogy a törlesztőrészlet jelentős mértékben megnövekedhet, a kedvezőtlen árfolyam-változásnak nincs felső határa, az árfolyamváltozás valós, tehát a kölcsön futamideje alatt bekövetkezhet, amely okán akár gazdaságilag nehéz helyzetbe kerülhetnek. Az árfolyamkockázatról szóló tájékoztatás megfelelőségének megítélése során figyelemmel kell lenni arra is, hogy a perrel érintett kölcsönszerződéshez életbiztosítás is kapcsolódott, és ennek kihatása volt a fizetési feltételekre is. A kölcsönszerződés I.10. pontjában foglalt tájékoztatás azonban e követelményeket nem elégíti ki, az Ügyféltájékoztatón pedig tőlük aláírás nem látható, azt meg sem kapták. A kölcsönszerződés I.10. pontja alapján a fogyasztó számára nem derült ki egyértelműen, hogy I.10. pont szerinti törlesztőrészletek jelentős növekedése nemcsak a szerződés 4. pontjában törlesztőrészletként definiált kamat + költség fizetési kötelezettségre vonatkozik, hanem a tőketörlesztés címén fizetendő összegre is, és az sem, hogy a törlesztőrészletek forintban megfizetendő ellenértéke korlátlanul megnövekedhet, a jövedelmi, vagyoni viszonyaikat meghaladó mértékűvé válhat.

[11] Az árfolyamkockázatot telepítő szerződési rendelkezés a kölcsönszerződés I.10. pontja, a tájékoztatás elégtelensége miatt e szerződési feltétel tisztességtelen, amely a teljes kölcsönszerződés érvénytelenségét eredményezi. Hivatkoztak az Európai Unió Bírósága (a továbbiakban: EUB) C-26/13., C-186/16., C-118/17., C-51/17., C-227/18., C-932/19., C-609/19. számú és a C-776/19.–C-782/19. számú egyesített ügyben hozott döntéseire.

[12] Hivatkoztak arra is, hogy a III. rendű alperessel megvalósított szerződésállomány-átruházás ellenére az alperes1 perben állása kötelező, hiszen semmis szerződés esetében az átruházó fél nem mentesülhet a jogkövetkezmények alól.

[13] A II. és III. rendű alperesek ellenkérelmükben a kereset elutasítását és a felperesek perköltségeikben marasztalását kérték.

[14] Állították, hogy a jogelődjük által a szerződéskötés során, illetve azt megelőzően felpereseknek az árfolyamkockázatról és annak hatásairól adott tájékoztatás a jogszabályokban és az EUB e tárgyban született döntéseiben megfogalmazott elvárásoknak is megfelelt. A tájékoztatás kellő időben történt, abból az átlagos fogyasztó számára világos lehetett, hogy az árfolyamkockázatnak nincs felső határa, az a fogyasztót korlátlan mértékben terheli, az árfolyamkockázat valós, tehát a kölcsön futamideje alatt reálisan bekövetkezhet és az is, hogy annak milyen hatása van a törlesztőrészletekre.

[15] Ugyancsak vitatták a kölcsönszerződésbe foglalt kezelési költség kikötés tisztességtelenségét.

[16] A felperesek a 2021. január 15-i keresetváltoztatásukban a korábbi kérelmük másodlagosként fenntartása mellett elsődlegesen annak megállapítását kérték, hogy a kölcsönszerződés a tisztességtelenül felszámított árfolyamrész alkalmazása miatt teljes egészében érvénytelen. Jogkövetkezményként az eredeti állapot helyreállítását kérték. Új keresetük alapjaként hivatkoztak az EUB döntéseire, arra, hogy az árfolyamrész tisztességtelensége folytán a teljes szerződés semmis, az árfolyamkockázat fogyasztóra telepítése is tisztességtelennek minősül, a DH törvények csupán abban az esetben alkalmazandók, amennyiben a fogyasztó élni kíván az érvénytelenség ott meghatározott jogkövetkezményével.

[17] Az alperesek a 2021. január 27-i tárgyalási napon, 10.G.40.408/2019/49. számon jegyzőkönyvbe foglaltan, majd a 2022. szeptember 7-i tárgyalási napon, 3.G.40.159/2022/6. számon jegyzőkönyvbe foglaltan akként nyilatkoztak, hogy a keresetváltoztatáshoz nem járulnak hozzá.

[18] A felperesek ezen, elsődleges kereseti kérelmüket fenntartották a 2021. július 31-i beadványukban, megerősítették a 2021. augusztus 25-i tárgyaláson tett előadásukban, fenntartották a 2021. október 3-i, a 2021. október 8-i, a 2021. október 25-i és a 2022. szeptember 6-i beadványaikban is.

[19] Az elsőfokú bíróság a 2022. szeptember 7-én kelt 3.G.40.159/2022/6-I. számú végzésével a felperesek tisztességtelenül felszámított árfolyamrés alkalmazására alapított érvénytelenség megállapítása iránti keresetváltoztatását elutasította.

[20] Az elsőfokú bíróság a 2021. április 27-én kelt, 2021. május 14-én jogerős 10.G. 40.408/2019/66. számú végzésével a pert a felperesek és az I. rendű alperes alperes1 között – a felperesek elállására tekintettel – megszüntette.

[21] Az elsőfokú bíróság a 2022. szeptember 7-én kelt 3.G.40.159/2022/6. számú ítéletével a keresetet elutasította.

Kötelezte a felpereseket, hogy egyetemlegesen fizessenek meg alpereseknek személyenként 280.684 forint perköltséget, továbbá külön felhívásra, egyetemlegesen fizessenek meg 265.200 forint eljárási illetéket a Magyar Államnak.

[22] Megállapította, hogy az alperesek jogelődje és a felperesek között deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződés jött létre.

[23] A rPtk. 209. § (1) és (4) bekezdése idézését követően rögzítette, az alperesek jogelődjét a kölcsönszerződés megkötése során az árfolyamkockázat hatásai tekintetében a rPtk. 205. § (3) bekezdése és a rHpt. 203. § (6) és (7) bekezdése alapján tájékoztatási kötelezettség terhelte. A kölcsönszerződés keresettel támadott I.10. pontjában nem szerepelt az árfolyamkockázatot felperesekre áthárítható szerződési rendelkezés, azonban a kereset – tartalmát tekintve – kiterjedt az árfolyamkockázat felperesek általi viselésére vonatkozó szerződési rendelkezések tisztességtelenségének állítására is. A kölcsönszerződés I.10. pontja általános szerződési feltételnek vagy egyedileg meg nem tárgyalta szerződési feltételnek nem is volt tekinthető, az nem a felek jogaira és kötelezettségeire vonatkozó rendelkezést tartalmazott.

[24] A 2/2014. PJE határozat 1. pontjában foglalt figyelembevételével a tájékoztatás megfelelőségét az árfolyamkockázat felperesek által viselésére vonatkozó szerződési rendelkezések világosságának és érthetőségének követelményén keresztül vizsgálta.

[25] Nem csak a kölcsönszerződés I.10. pontjában foglalt tájékoztatásnak, hanem a szerződés szövegének és a szerződéskötés folyamatában átvett Ügyféltájékoztatónak is jelentőséget tulajdonított, figyelemmel arra, hogy a felperesek által aláírt kölcsönkérelem tartalmazta a felperesek azon nyilatkozatát, hogy az abban foglaltakat megismerték és ez alapján tudomással bírnak arról, hogy a devizában nyilvántartott kölcsönökhöz árfolyamkockázat kapcsolódik. Tehát a kölcsönkérelemben foglalt nyilatkozat alapján

egyértelműen beazonosítható Ügyféltájékoztatásban foglaltakat a felperesek megismerték. A felperesek ezzel ellentétes állításukat a perben nem tudták bizonyítani.

[26] Az aláírt kölcsönkérelem tartalma alapján azt is kétséget kizáróan megállapíthatónak találta, hogy ezt a tájékoztatást az alperesek jogelődje a felperesek részére már a kölcsönszerződés megkötését megelőzően több héttel, 2007. november 20. napján megadta.

[27] A tájékoztatás megfelelőségének vizsgálatánál figyelemmel volt az EUB által megfogalmazott kritériumokra is, amelyek szerint a tájékoztatás akkor megfelelő, ha annak alapján az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő átlagos fogyasztó felismerheti az ügyletből rá háruló valós gazdasági következményeket.

[28] Megállapította, hogy a jelen tájékoztatásból, amely az árfolyamváltozás emelkedésének konkrét határát nem jelöli meg, csak a változás lehetőségére, valós bekövetkezésére utal, azt egyértelműen rögzíti, a felperesek számára nyilvánvalónak kellett lennie annak, hogy az árfolyamváltozásnak nincs felső határa. Az alperesek jogelődjének tájékoztatója ezen túlmenően részletesen szemléltette az árfolyamváltozás törlesztőrészlet forintban kifejezett összegére gyakorolt hatását is. A tájékoztató hangsúlyozta, hogy a törlesztőrészletek forintban kifejezett ellenértékének meghatározására a kamatváltozásoknak is hatása van, és ezek a változások nagyobb mértékűek is lehetnek. A kölcsönszerződés I.10. pontjában szereplő tájékoztató pedig ezt tovább hangsúlyozta a „jelentős” kifejezés használatával. A tájékoztatás arra is alkalmas volt, hogy egy átlagos fogyasztó abból azt a következtetést is levonja, hogy az árfolyamváltozás reálisan, a kölcsönszerződés futamideje alatt bekövetkezhet.

Mindebből következően tehát a kapott tájékoztatás megfelelt a 2/2014. PJE határozatban és az EUB C-26/13., C-186/16., C-51/17. és C-126/17. számú ítéleteiben írt követelményeknek is.

[29] Ezért a kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot felperesekre hárító szerződési rendelkezéseinek tisztességtelensége nem volt megállapítható, így a kereset alaptalan.

[30] A kölcsönszerződés I.3.7. pontjában foglalt kezelési költség kikötés érvénytelenségét is vizsgálta. Megállapította, hogy a rendelkezés nem főszolgáltatást állapít meg, a tisztességtelensége a rPtk. 209. § (4) bekezdés alapján vizsgálható.

A kikötés az átláthatóság követelményének megfelel, az EUB C-621/17. számú döntése értelmében ahhoz nem szükséges az, hogy a kezelési költség ellenében nyújtott valamennyi szolgáltatást is részletezzék a szerződésben. Az alperesek jogelődje az Üzletszabályzat 4.2. pontjában és a kölcsönszerződés I.4. pontjában beazonosíthatóvá tette azt a szolgáltatást, amelyet a kezelési költség ellenében a felpereseknek – általuk sem vitatottan – nyújtott. A kölcsönszerződés I.3.7. pontjában a kezelési költség éves mértéke, az Üzletszabályzat 4.2.8. pontjában pedig a számításának alapja is meghatározásra került, az Üzletszabályzat 4.2.2.

pontja rögzítette a kezelési költség számításának módját is. Mivel a tőketartozás mértéke devizában került megállapításra, a tőkeösszeg után fizetendő kezelési költség szintén devizában számítandó fel.

A kikötés a jóhiszeműség és az egyensúly (arányosság) követelményének is eleget tesz, mivel a szerződéskötés időszakában érvényesülő piaci kamatszintet a kölcsönszerződésben kikötött ügyleti kamat és kezelési költség együttesen sem haladta meg jelentősen.

[31] Az elsőfokú bíróság hivatalból érvénytelenségi okot nem észlelt.

[32] Az érvénytelenség jogkövetkezményének kérdését a kereset elutasítására tekintettel nem vizsgálta.

[33] Rámutatott, a felperesek a per során a korábbi I. rendű alperessel szemben előterjesztett keresetüktől elálltak, a per e vonatkozásban jogerősen megszüntetésre került. A jogvita a követelésállomány átruházásra tekintettel a volt I. rendű alperes perben állása nélkül is elbíráلható volt.

[34] Az ítélet ellen a felperesek fellebbeztek. Fellebbezésükben az ítélet megváltoztatását és (közbenső ítélettel) a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, ezt meghaladóan, az érvénytelenség jogkövetkezményeinek orvoslása tekintetében az ítélet hatályon kívül helyezését és az elsőfokú bíróság a per újabb tárgyalására és újabb határozat hozatalára utasítását, továbbá az alperesek perköltség megfizetésére kötelezését kérték.

[35] Álláspontjuk szerint az ítélet teljességének követelménye sérült. Az elsőfokú ítélet nem merítette ki a jogállításaikat, nem vette figyelembe az alkalmazandó anyagi jogot, hanem olyan érveket bírált el, amelyek nem voltak fenntartottak.

[36] Hivatkoztak a 2021. október 25-i és 2022. szeptember 6-i beadványukban részletezett (korábban elsődleges keresetként előterjesztett) keresetükre, amelyet a 2014. évi XXXVIII. törvény (a továbbiakban: DH1 törvény) 3. § (1) bekezdése szerinti megdönthetetlen törvényi vélelemre és annak következményeként a szerződés részleges vagy teljes semmisségére alapítottak. Mivel a nemzeti jog diszpozitív szabályának behelyettesítésére az EUB C-26/13. számú ítéletében részletezett kivételes feltételek között és okból van csak lehetőség, és e jogvédelmet visszautasították, a szerződés teljes egészében semmis, ezért a szerződésállomány átruházása is kizárt. A teljes egészében semmis szerződés az árfolyamkockázat telepítését sem tartalmazza, így kizárt az árfolyamkockázati tájékoztatás megfélelősége vizsgálat.

[37] Állították, hogy a megdönthetetlen törvényi vélelemre hivatkozásuk nem keresetváltoztatás, a jogszabály tartalma nem is tehető jogvita tárgyává. Nem volt keresetváltoztatásuk, hanem sérelmezték a megdönthetetlen törvényi vélelem alkalmazásának hiányát, amely negatív, mulasztási kategória.

[38] Kifejtették, hogy az uniós jog elsőbbséget élvez a hazai joggal szemben, annak közvetlen anyagi hatálya van a jogalkalmazásban. Az ún. záróhatás értelmében a nemzeti bíróság nem adhat olyan értelmezést, amely a közösségi jog és a nemzeti jog tartalmának eltérőségéhez vezetne. Az EUB több ítéletében is (C-106/77., C-26/13.) megerősítette, hogy az ítéletei közvetlen anyagi jogi hatállyal bírnak a tagállami bíróságok számára. Ismertették a 93/13/EGK irányelv (a továbbiakban: Irányelv) célkitűzéseit, azon belül a 6. cikk (1) bekezdésének és 7. cikk (1) bekezdésének központi szerepét a fogyasztóvédelemben és az EUB-nak azok nemzeti bíróság által közvetlen alkalmazandósága tárgyában hozott ítéleteit.

[39] Kifejtették, hogy Magyarország az uniós csatlakozással kötelezettséget vállalt az Európai Unió jogának alkalmazására. A csatlakozási szerződéssel gyakorlatilag a teljes uniós jog a magyar jog részévé vált, így az Irányelv is közvetlen anyagi jogi hatállyal bír a jogrendszerben. Emellett az uniós jog hazai jogba való átültetése hiányosságban szenved. E körben kiemelték, hogy a magyar jog egyenrangú szerződő félként kezeli a professzionális hitelezőt és a kiszolgáltatott pozícióban lévő fogyasztót. Az uniós jog fogyasztóvédelmi elveinek 2019-es módosításait a magyar jogalkotás nem követte, a módosításokat nem vezette át.

[40] Az Irányelvből következően a fogyasztónak nem szükséges megtámadni a tisztességtelen feltételt ahhoz, hogy az rá nézve ne minősüljön kötelezőnek. A nemzeti bíróságnak a szükséges tények rendelkezésre állása esetén hivatalból kell lefolytatnia az értékelést, és levonni a tisztességtelenség valamennyi jogkövetkezményét.

[41] Az Irányelv 6. cikk (1) bekezdéséből következően, ha az adott szerződéses feltétel tisztességtelen, abból a fogyasztó számára egyáltalán nem fakadhat kötelezettség. A 6. cikk (2) bekezdéséből következően az uniós jog teljes érvényesülésének alapelve folytán a fogyasztó nem veszítheti el az Irányelv által biztosított védelmet akkor sem, ha a tagállam bíróságai anyagi jogként nem az Irányelvet alkalmazzák elsődlegesen.

[42] Az elsőfokú bíróság nem vette figyelembe az EUB C-26/13. és C-260/18. számú döntéseit, amelyekből következően a vételi és eladási árfolyamok tisztességtelensége miatt nincs olyan átváltási kurzus, amely alkalmazásával a devizában kirótt pénztartozás számítható lenne. Ebből következően az indexálás kiesik, és az árfolyamkockázat megszűnik.

Előadták, hogy a rPtk. 231. § (2) bekezdésében foglalt diszpozitív norma a behelyettesítésre nem alkalmas, maga a behelyettesítés módszere is az Irányelvet sérti. Miután a perben a DH1 törvény 3. § (1) bekezdése szerinti törvényi vélelemre hivatkoztak, e vélelem nem írható felül, az jogvita tárgya sem lehet. Az EUB C-80/21.–C-82/21. számú egyesített ügyekben hozott

Ítélete a nemzeti bíróság számára kötelezővé teszi annak vizsgálatát, hogy a részleges semmisségi ok kihat-e a szerződés maradék tartalma szerinti teljesíthetőségre. A jelen esetben nyilvánvaló, hogy a főtárgyra kiható semmisségi ok miatt egy teljesen más jellegű szerződés maradna. Idézték az EUB C-26/13., C-618/10., C-125/18., C-229/19. és C-289/19., C-321/20., C-472/20. és C-483/16. számú ügyekben hozott döntéseinek indoklásából. Ezek értelmében a bíróságnak a keresettől függetlenül kell döntenie arról, hogy a szerződés részben vagy egészben érvénytelen-e. Ha a szerződés részben érvénytelen, akkor a semmis rész kivételével a szerződés teljesítése várható el a felektől, azzal, hogy ilyen esetben teljes mértékben kizárt bármely – akár diszpozitív – szabály behelyettesítése is.

Idézték az EUB C-511/17. és C-470/12. számú ügyekben hozott ítéleteinek indoklását, valamint a C-620/17. számú ügyben a főtanácsnoki indítványt.

[43] A bíróság kötelezettsége a DH1 törvény 3. § (1) bekezdése szerinti megdönthetetlen törvényi vélelem észlelése alapján annak megítélése, hogy teljes vagy részleges semmisség áll-e fenn – mint azt az EUB C-80/21.–82/21. számú egyesített ügyben hozott döntése egyértelműen tartalmazza. A megdönthetetlen törvényi vélelem miatt az indexálás a szerződésből kiesik, ez esetben a forint-tartalom marad, és a bíróság kötelezettsége annak megítélése, hogy e maradék szerződéses tartalom teljesíthető-e. Ennélfogva árfolyamkockázat nincs, árfolyamkockázati tájékoztatás nem is adható, annak megfelelése nem vizsgálható.

[44] A jelen ügyben vizsgálandó jogi tények között előadták, hogy a DH1 törvény 3. § (1) bekezdése értelmében a fogyasztói kölcsönszerződés részévé váló, a vételi és eladási árfolyamok alkalmazására vonatkozó szerződéses kikötés tisztességtelen; az EUB C-26/13. számú ügyben kifejtett álláspontja szerint ez a semmisségi ok a szerződés fő tárgyára vonatkozik, így a szerződés nem teljesíthető. Az EUB C-932/19. számú ügyben kifejtett álláspontja szerint a perbíróság feladata annak eldöntése, hogy a tisztességtelenségi ok a szerződés részleges vagy teljes semmisségét okozza-e, az ítélet [48] pontja szerint a fogyasztót megilleti a jogvédelem visszautasításának joga. Az EUB C-260/18. számú döntése értelmében az indexálási mechanizmus kiesése folytán az árfolyamkockázat is megszűnik, nincs joga bíróságnak vagy a nemzeti jogalkotónak olyan feltétel utólagosan szerződésbe illesztésére, amely az indexálást újra megteremti. Az EUB C-26/13. és C-212/20. számú ítéleteinek közvetlen anyagi jogi kötőereje miatt nem lehet vitássá tenni, hogy részleges semmisség esetén még a nemzeti jog diszpozitív szabályait sem lehet behelyettesíteni, míg a teljes semmisség esetén csak a már meglévő diszpozitív szabály cserélheti fel a kieső, a tisztességtelen feltételt, és kizárólag azért, hogy a fogyasztót mentesítse a számára teljesíthetetlen következménytől, a teljes követelés egy összegben visszatérítésének kötelezettségétől.

[45] Vitatták, hogy az EUB C-26/13., C-118/17., C-932/19., C-212/20. és C-472/20. számú ítéleteinek tiltása ellenére is alkalmazni kellene a kógens nemzeti normát a tisztességtelen rendelkezés helyett. Ezzel ellentétben a fogyasztótól nem lehet megvonni azt a jogot, hogy az eredeti jogi és ténybeli állapot helyreállítását kérje, nem lehet kizárni azon jog érvényesülését, amely a teljes szerződés semmisségének kimondását igényli. A szerződő felek valódi egyensúlyi helyzete ezáltal valósulhat meg.

Hivatkoztak az EUB C-80/21.–C-82/21. számú egyesített ügyekben, a C-19/20., C-932/19. és a C-160/18. számú ügyben hozott ítéleteire, valamint a C-260/18. számú ügyben és a C-51/17. számú ügyben keletkezett főtanácsnoki indítványok tartalmára, amelyekből egyértelműen kitűnik, hogy a védelmi rendszer nem alkalmazandó, amennyiben azt a fogyasztó ellenzi; a fogyasztó e tekintetben kinyilvánított szándéka döntő jelentőséggel bír. Utaltak a pénzintézetek számára visszatartó erő alkalmazásának szükségességére is.

[46] Az EUB C-26/13. számú ítéletével egyértelműsített ún. Kásler-védelem értelmében a diszpozitív szabály csak a fogyasztó kinyilvánított akarata alapján, és csak a fogyasztó azon hátrányos helyzettől való megóvása érdekében helyettesíthető be, hogy a kölcsön összeget egy összegben kelljen visszafizetnie.

[47] Az elsőfokú bíróság nem adott tájékoztatást a vonatkozásban, kéri-e a DH törvények szerinti jogvédelmet a diszpozitív szabály behelyettesítésével, megszegve ezzel az EUB C-19/20. számú ítélet szerinti kötelezettségét. Ennek következménye az elsőfokú eljárás megismétlésének szükségessége, figyelemmel arra, hogy egyébként a bírósági eljárás egyfokúvá válna.

[48] Az EUB C-932/19. számú ítéletének [48] pontjából, valamint a C-118/17. számú ügyben hozott ítéletéből kitűnően a DH törvények csupán az uniós jog célkitűzésének felelnek meg, de azon ténybeli és jogi állapot helyreállításának lehetősége nem vonható el a fogyasztótól, amelyben a tisztességtelen feltételek elhagyásával lenne. A valódi egyensúlyt ugyanis a szerződés tisztességtelen feltételektől megfosztása jelenti. Ezzel ellentétben a bíróságok azon gyakorlata, amely szerint irreálisan magas forintkamat beillesztésével érvényessé nyilvánítják a szerződést – ezt az EUB a C-472/20. számú ügyben kimondta.

[49] Az EUB a C-453/10. számú ügyben azt állapította meg, hogy a fogyasztót a vonatkozásban nem illeti döntési jogosultság, hogy a szerződés részlegesen vagy teljes egészében érvénytelennek minősül-e. Ez viszont nem azonos azzal, hogy a diszpozitív behelyettesítés visszautasításának joga a fogyasztót ne illethetné meg.

[50] Kifejtették, hogy az elsőfokú bíróság nem tett eleget az EUB C-19/20. számú döntés 97. bekezdésében nevesített tájékoztatási kötelezettségének, és az érvényesített jog szempontjából megkerülhetetlen, a visszautasítási jogról való tájékoztatási kötelezettség elmulasztása kihatott az érdemi döntésére is. A hiba a másodfokú eljárásban korrigálása a bírósági eljárást egyfokúvá tenné.

[51] Ezzel összefüggésben megjegyezték, téves azon, joggyakorlatban megjelenő hivatkozás, miszerint nincs olyan EUB ítélet, amely a DH törvények alkalmazását tiltaná. Ezzel szemben ők kimunkálták, melyik EUB ítéletből vezethető le a DH törvények szerinti

automatikus behelyettesítés tilalma, ugyanakkor az EUB soha nem magát a tagállami normát vizsgálja, csupán annak szerződésre gyakorolt hatását és az uniós jogvédelem érvényesülését.

[52] Az EUB elé tartozó kérdés a keresettől elállás megítélésének kérdése is, amely a visszatartó elv alkalmazása szempontjából bír jelentőséggel. Ennek alapján az elsőfokú bíróságnak fel kellett volna hívni a figyelmüket arra, hogy az alkalmazandó uniós jog, az Irányelv 6. és 7. cikke értelmében szükséges visszatartó erő csakis az eredetileg szerződést kötő féllel szemben alkalmazandó, a szerződés érvénytelenségének szankcionálása csak vele szemben lehetséges.

Felhívták a figyelmet arra, hogy a szerződéses állomány átruházásával mintegy 11.000 millió eurónyi állomány került átadásra fiktív kereskedelmi bankoknak, akikkel szemben a fogyasztók jogot érvényesíteni nem tudnak.

[53] Előadták, hogy az EUB a C-80/21.–82/21. számú egyesített ügyekben hozott ítéletével ellentétesnek minősítette azt az ítélkezési gyakorlatot, amely a magyar ügyekben is egyező tartalommal folyik. Az EUB ítéletei fényében a magyar bíróságok nem tarthatják fenn az önkényes jog gyakorlatukat, az EUB ítéletei értelmezésére a magyar bíróságoknak nincs hatáskörük, a szövegeket nem csonkíthatják, és nem illeszthetnek bele egyéb tartalmat.

[54] Előadták, hogy amennyiben a tisztességtelen feltétel nem kizárólagos, hanem más feltételekkel összefüggő, nem lehet részleges semmisséget megállapítani. Emellett a részleges semmisség megállapíthatóságának további feltétele, hogy a nemzeti jog olyan szankciót ír elő, amely kellő visszatartó erővel rendelkezik. A magyar jog semmilyen ilyen normát nem tartalmaz.

[55] Álláspontjuk szerint a DH2 törvény 37. §-a és 37/A. §-a kizárja az eredeti jogi és ténybeli állapot helyreállításának lehetőségét, az ellentétes az Irányelv 7. cikkében foglaltakkal.

A DH törvények félretételének kötelezettségére az Alkotmánybíróság is rámutatott a V/732/2019. számú ítéletben – dr. Szabó Marcell párhuzamos véleményében.

[56] Emellett vizsgálandó az árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelésége is az EUB C-609/19. és C-776/19.–C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéletei mércéjén keresztül.

[57] Előadták, hogy a volt I. rendű alperes közhiteles nyilvántartása, a 2008. évi mérlege értelmében a hozzávetőlegesen 150 forintért folyósított svájci frankot egy FX-swap ügylettel 177 forintban maximalizálta arra az évre. Ennek kapcsán utaltak az EUB C-186/16. és C-609/19. számú ítéleteiben kifejtett azon kritériumra, amely szerint a pénzügyi intézet köteles olyan magas szintű tájékoztatást adni a fogyasztó részére az árfolyamkockázat tekintetében,

amely egyenértékű a bank legprofesszionálisabb szervezetének a tudomásával. Utaltak arra, hogy az alperesek jogelődje elhallgatta azokat a tényadatokat, amelyeknek a birtokában volt.

[58] Az ítélet érdemi felülbírálatra alkalmatlan azért is, mert az elsőfokú bíróság – közjogi kötelezettségét megszegve – nem vizsgálta meg, hogy a szerződés részévé váló, árfolyamrésre vonatkozó rendelkezés semmissége miként hat ki a részleges vagy teljes semmisségre, a felpereseknek az érdemi döntésre kiható érveléseit, hivatkozásait nem merítette ki.

[59] Az elsőfokú bíróság nem biztosította az EUB C-824/18. számú ítéletében követelményként meghatározott hatékony jogvédelmet, az uniós jog mellőzése a jogbiztonság elvével ellentétes, az az EUB C-439/19. számú ítéletében foglaltakat is sérti. Az uniós jog alkalmazásának megtagadása az indokolási kötelezettség elmulasztása, az a Polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény (a továbbiakban: rPp.) 221. § (1) bekezdésébe ütközik.

[60] Előadták, hogy az Irányelv teljes hatályosulásának hiánya, a jogvédelem megfelelő szintjének megvalósulása, az uniós jog alkalmazásának a magyar bíróságok által történő rendszerszintű megtagadása miatt Magyarországgal szemben kötelezettségszegési eljárás indul. A magyar bíróságok az EUB által kötelezővé tett fogalomrendszer használatát is negligálják.

[61] Indítványozták az EUB-nál előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezését. Kérték feltenni azt a kérdést, hogy a Kúria az Európai Unióról szóló Szerződés 19. cikke (1) bekezdésének harmadik mondatában, valamint az Európai Unió Alapjogi Chartája 47. cikkének (2) bekezdésével összefüggésben értelmezett Európai Unió Működéséről szóló Szerződés (a továbbiakban: EUMSZ) 267. cikke értelmében vett független és pártatlan bíróságnak minősül-e. Ennek alátámasztására hivatkoztak a Kúriának az álláspontjuk szerint az európai uniós jogot kirekesztő joggyakorlatára, amely – egyebek mellett – a 6/2013. és a 2/2014. számú PJE határozatokban nyilvánul meg.

[62] Emellett előadták, hogy az uniós jog alkalmazásának hiánya miatt a bíróságokat egészében elfogultnak, érdekeltnek tartják, és kérdésként tették fel, hogy az ügyben eljáró bármely szervezet bíróságnak minősül-e. Idézték erre vonatkozóan az EUB előtti C-824/18. számú és C-791/19. számú ügyben az EUB-hoz intézett indítványt, a C-357/19.–C-547/19. számú egyesített ügyekben és a C-132/20. számú ügyben hozott ítéletet, és hivatkoztak arra, jogos kétség merül fel az egyénben az érintett bírák külső tényezők általi befolyásolhatatlansága, az ütköző érdekek vonatkozásában fennálló semlegességét illetően.

[63] Hangsúlyozták, hogy az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmük nem kizárási indítvány.

Felvetették, hogy aggályos az is, hogy a jelen bíróság egyáltalán jogosult lehet-e az EUMSZ 267. cikke szerinti eljárás kezdeményezésére.

[64] Kérték a per tárgyalásának felfüggesztését az EUB előtt C-705/21. számon indult, a per megítélése szempontjából előkérdés tárgyában folyamatban lévő előzetes döntéshozatali eljárás befejezéséig. Előadták, hogy az EUB a kérdésen túllépve a hasznos válasz elve alapján eljárásában azt vizsgálja, hogy a DH törvények behelyettesítési rendszere az Irányelv által megkövetelt védelem szintjét csökkenti-e.

[65] Csatolták a Fővárosi Ítéltábla 13.Gf.40.149/2022/9-I. számú végzését, mint amely figyelembe veszi az uniós jogot.

[66] Az alperesek fellebbezési ellenkérelmükben az ítélet helybenhagyását és a felperesek perköltségükben marasztalását kérték.

[67] Az ellenkérelmükben foglaltakat fenntartva állították, az árfolyamkockázat feltárása világosan és érthetően megtörtént. A tájékoztatás megfelelőségére vonatkozó álláspontjuk alátámasztására hivatkoztak a BDT2019. 4090 számon közzétett eseti döntésre, valamint a Kúria Pfv.VII.20.974/2019/5., Pfv.I.21.572/2019/12., Gfv.VI.30.098/2021/6., Pfv.VIII.20.783/2021/6., Pfv.I.20.121/2022/10., Gfv.VI.30.413/2021/7., Gfv.VI.30.005/2022/5., Pfv.I.20.476/2022/7. és Gfv.VI.30.081/2022/9. számú határozataira.

[68] Fenntartották, hogy a felperesek árfolyamrés alkalmazásával kapcsolatos érvénytelenségi hivatkozásai a más érvénytelenségi jogcímre áttérés folytán meg nem engedett keresetváltoztatásnak minősülnek. E körben utaltak a Polgári perrendtartásról szóló 2016. évi CXXX. törvény (új Pp.) értelmező rendelkezéseire is, rámutatva, hogy az ezzel összefüggő joggyakorlat változatlan, az korábban is ilyen tartalommal volt irányadó.

[69] Kifejtették, hogy az árfolyamrésre vonatkozó feltételek tisztességtelensége a kölcsönszerződés esetében elválik az árfolyamkockázatra vonatkozó szerződési feltételektől. Az árfolyamrés nem tartozik a szerződés fő szolgáltatásai körébe, míg az árfolyamkockázatot telepítő rendelkezés igen. Az árfolyamrésre vonatkozó feltétel tisztességtelenségéből nem következik az árfolyamkockázatra vonatkozó feltétel tisztességtelensége is. A DH1 törvény 3. § (1) bekezdése szerinti semmisség kimondásával az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésének követelményét teljesíti. Mivel a deviza kölcsönszerződések irreverzibilis szolgáltatásokra vonatkoznak, a lehetséges jogkövetkezmények közül az eredeti állapot helyreállítása kizárt. Az érdek és értékeltolódás orvoslását azt szolgálja, ha az értékegyensúly létrehozásával egyik fél se kerül kedvezőbb helyzetbe annál, mintha eleve érvényes szerződést kötött volna.

[70] A DH1 törvény 3. § (2) bekezdése a szerződés megkötésére visszamenőleges hatállyal meghatározta a semmis árfolyamrés helyébe lépő szerződési feltétel tartalmát. Az érvényes árfolyam számítási feltételt ekként kógens jogszabály határozza meg. Ennek következtében a deviza kölcsönszerződés ex tunc hatállyal, az árfolyamrésre vonatkozó tisztességtelen rész nélkül, új árfolyam számítási feltétellel érvényessé válik. Az ezáltal helyreállt egyensúlyi helyzet összhangban áll az Irányelv 13. preambulumbekkezdésével és a 6. cikk (1) bekezdése szerinti követelménnyel. Az EUB C-932/19. számú ítélete alapján a DH1 törvény 3. § (1) és (2) bekezdéseinek szabályozása megfelel az Irányelv előírásainak és az EUB gyakorlatának.

[71] A rPtk. 205. § (2) bekezdése alapján, megállapodás hiányában az idegen pénznemben meghatározott követelések teljesítésére a rPtk. 231. § (2) bekezdése, az MNB hivatalos CHF/HUF devizaárfolyama alkalmazandó. A DH1 törvény nem utólag hozott jogszabály annyiban, hogy a rPtk. szerinti ténybeli és jogi helyzetet hozta létre.

[72] Előadták, hogy az EUB C-932/19. számú ítélete szerint a jogi és ténybeli állapot helyreállítása során a fogyasztó akarata nem részesíthető az előnyben azon kérdés megítélésénél, hogy a nemzeti jogszabályban előírt intézkedések megtétele lehetővé teszi-e azon ténybeli és jogi állapot helyreállítását, amelyben a fogyasztó a tisztességtelen kikötés hiányában lett volna. Az egyensúlyi helyzet orvoslása nem vezethet másik egyensúlytalan helyzethez. Álláspontjuk szerint ez következik az EUB C-453/10. számú ítélete indokolásából is. Az EUB a C-260/18. számú ítéletében sem írja felül ezt az elvet, hanem kimondja, hogy a fogyasztó szándéka csak annyiban vehető figyelembe, hogy a fogyasztó élni kíván-e az Irányelv 6. cikk (1) bekezdése szerinti védelmi rendszerrel, azaz a szerződés fenntartásának lehetőségével, vagy arra nem tart igényt. Mindez azonban csak a DH1 törvény kógens szabályainak félretétele esetén valósulhatna meg.

[73] Miután az árfolyamkockázatról adott tájékoztatás érthető és világos volt, a felperesek hatályossá nyilvánításra irányuló választása, kérelme ténylegesen nem az érvénytelenség orvoslását, hanem az egyébként fennálló, jogszerű tartozás egy összegben történő megfizetését jelentheti.

[74] A fellebbezés az alábbiak szerint megalapozatlan.

[75] Az elsőfokú bíróság a tényállást a döntéshez szükséges mértékben feltárta, és nem követett el olyan lényeges eljárási szabálysértést, amely folytán a perindításkor hatályban volt, ezért a jelen eljárásban még alkalmazandó rPp. 252. § (2) bekezdésében foglalt hatályon kívül helyezési ok állna fenn – az 1/2014. (VI. 30.) PK vélemény 1. pontjában foglaltakra is tekintettel –, a Fővárosi Ítéltábla ezért az ítéletet a rPp. 253. § (3) bekezdése alapján, a fellebbezés és a fellebbezési ellenkérelem korlátai között bírálta felül.

[76] Az elsőfokú bíróságot a felpereseknek a korábban perben állt I. rendű alperessel szembeni keresettől való elállása tekintetében tájékoztatási kötelezettség nem terhelte, az I. rendű alperes perben állása nem volt kötelező.

[77] A felperesek fellebbezésükben nem nevesítették, hogy konkrétan miben megnyilvánuló „visszatartó erő” érvényesülése érdekében tartják kötelezőnek, vagy legalábbis a fogyasztó érdekében állónak az alperesek jogelődjének perben állását, ugyanakkor a szerződésállomány 2016. október 31. napjával történt átruházással nem csupán a követelés átszállása történt meg, hanem a szerződésbe belépő III. rendű alperes az I. rendű alperes szerződéses pozíciójába lépett, ezáltal jogutódlást eredményezve a szerződéses pozíciót alkotó jogok és kötelezettségek összessége tekintetében.

[78] Mivel az elsőfokú bíróságot a felperesek I. rendű alperessel szembeni keresetétől elállása vonatkozásában tájékoztatási kötelezettség nem terhelte, az eredetileg szerződő fél kötelező perben állását az EUB hivatkozott ítéletei sem írják elő, eljárási szabálysértés hiányában az ítélet hatályon kívül helyezésének erre tekintettel nem volt helye.

[79] Az ítélet a perben megengedetten előterjesztett valamennyi kereseti kérelemre kiterjedt, így az ítélet teljességének követelménye nem sérült; az ítélet hatályon kívül helyezését ez sem alapozhatja meg.

[80] A rPp. 121. § (1) bekezdés c) pontja értelmében a keresetlevélben fel kell tüntetni az érvényesíteni kívánt jogot, az annak alapjául szolgáló tényeknek és azok bizonyítékainak előadásával.

[81] Ennek alapján a keresetben az érvényesíteni kívánt jog és azon tények megjelölése szükséges, amelyekből a felperes a keresetét származtatja. A felperes az érvényesíteni kívánt jog megjelölésével hozza a bíróság tudomására, hogy mi az a jog, amely alapján a másik féllel szemben valamely követelése áll fenn. A jog megjelölésének egyértelműnek kell lennie. Ennek a jelentősége abban áll, hogy a bíróság ítéletét – főszabály szerint – csak a peres felek által előadottakra alapíthatja.

[82] A rPp. 213. § (1) bekezdése értelmében az ítéletben foglalt döntésnek ki kell terjednie a perben érvényesített valamennyi kereseti kérelemre.

[83] Ebből következően, ha a felperes több jogalapon terjesztett elő keresetet, azt valamennyi jogalap szempontjából kell vizsgálni, és érdemben eldönteni. Ha a bíróság elmulasztotta valamelyik jogalap elbírálását, ítélete a rPp. 213. § (1) bekezdésében foglalt rendelkezést sérti.

[84] A felperesek a fellebbezésükben megalapozatlanul állították, hogy az elsőfokú bíróság nem bírálta el valamennyi jogállításukat, illetve általuk fenn nem tartott hivatkozásokat vizsgált.

[85] A felperesek a 2017. április 12-i keresetlevelükben a kölcsönszerződés érvénytelenségének megállapítását, jogkövetkezményként a szerződés határozathozatalig terjedő időre hatályossá nyilvánítását kérték. Érvénytelenségi okként hivatkoztak az árfolyamkockázat áthárításának tisztességtelenségére, valamint a rHpt. 213. § (1) bekezdés a), b), c) és e) pontja alapján fennálló jogszabályba ütközésre.

A megváltoztatott keresetükben a szerződés érvénytelenségét kizárólag az árfolyamkockázatot rájuk telepítő szerződéses rendelkezések tisztességtelenségére alapították.

A szerződés teljes érvénytelensége körében tényelődásuk az volt, hogy a szerződéskötést megelőzően az árfolyamkockázatról nem kaptak kellő időben érthető és átlátható, a törlesztőrészletek jelentős mértékének növekedésére is kiterjedő tájékoztatást.

[86] Az alperesek e keresetre 2018. február 5-én érdemi ellenkérelmet terjesztettek elő.

[87] A felperesek ezt követően, 2021. január 15-én az addig érvényesített joghoz képest elsődlegesen annak megállapítását kérték – a korábbi kérelmük másodlagos keresetként fenntartása mellett – hogy a kölcsönszerződés a tisztességtelenül felszámított árfolyamrés alkalmazása miatt egészében érvénytelen.

[88] A rPp. 146. § (1) bekezdése értelmében a felperes a keresetét az elsőfokú ítélet hozatalát megelőző tárgyalás berekesztéséig bármikor megváltoztathatja, feltéve, hogy a megváltoztatott keresettel érvényesített jog ugyanabból a jogviszonyból ered, mint az eredeti kereset, vagy azzal összefügg.

[89] A kötelező jogi képviselő esetén irányadó, a jelen perben is alkalmazandó rPp. 146/A. § (1) bekezdése szerint kötelező jogi képviselő esetében az általános szabályoktól eltérően a felperes a keresetét – a (2)-(4) bekezdésben foglalt kivétellel – az alperes érdemi ellenkérelme előadását követő 30 napon belül változtathatja meg.

[90] Az alperesek a keresetváltoztatáshoz nem járultak hozzá, a felperesek pedig a rPp. 146/A. § (2)-(4) bekezdései szerinti kivételes esetre nem is hivatkoztak; ilyen nyilvánvalóan nem áll fenn.

[91] A rPp. 146. § (5) bekezdése kimondja, hogy nem keresetváltoztatás – egyebek mellett – az, ha a felperes a keresettel érvényesített jog megváltoztatása nélkül annak megalapozására újabb tényeket hoz fel, vagy a felhozottakat kiigazítja [a) pont].

[92] Az irányadó joggyakorlat (BH2022. 234, a Civilisztikai Kollégiumvezetők 2015. szeptember 28-ai Országos Tanácskozásának 4. állásfoglalása) egységes abban, hogy ha a felperes a szerződésnek az eredeti keresetben foglaltaktól eltérő, más okból fennálló semmisségére hivatkozik, azaz újabb érvénytelenségi okot állít, az a keresettel érvényesített jog megváltoztatását jelenti.

[93] Figyelemmel arra, hogy a felperesek a 2021. január 15-i beadványukban nem az addigi, az árfolyamkockázat korlátlan rájuk hárításának – megfelelő tájékoztatás hiányában fennálló – tisztességtelenségére alapított keresetük alátámasztására hoztak fel újabb tényeket, vagy igazították ki a korábbi hivatkozásaikat, hanem újabb, az addig hivatkozottól teljes egészében eltérő érvénytelenségi okot jelöltek meg, az annak alapjául szolgáló újabb tények előadásával, nyilatkozatuk az érvényesített jog megváltoztatásának, azaz keresetváltoztatásnak minősül, amely – az ellenkérelem előadását követően, majd 3 évvel később történt előterjesztésre, valamint az alperesek hozzájárulásának hiányára tekintettel – a rPp. 146/A. § (1) bekezdése szerinti tilalom alá esik.

[94] A rPp. 146/A. § (6) bekezdés akként rendelkezik, hogy a bíróság végzéssel elutasítja a keresetváltoztatást, ha a felperes azt az (1)-(5) bekezdésben foglalt szabályok megsértésével terjesztette elő; e végzés ellen nincs külön fellebbezésnek.

[95] Ennek alapján az elsőfokú bíróság a 2022. szeptember 7-én kelt 3.G.40.159/2022/6-I. számú végzésével helytállóan utasította el a felperesek keresetváltoztatását.

[96] Téves tehát a felperesek azon fellebbezési állítása, hogy az árfolyamrés tisztességtelenségéből eredően a teljes szerződés érvénytelenségének állítását tartalmazó nyilatkozatuk nem minősül keresetváltoztatásnak, és annak elbírálása elmulasztásával az elsőfokú bíróság az ítélet teljességének rPp. 213. § (1) bekezdése szerinti követelményét megsértve lényeges eljárási szabályt szegett.

[97] A felperesek hivatkozása azonban annyiban helytálló, hogy a rPp. 213. § (1) bekezdése értelmében az ítéletnek ki kell terjednie a kereseti és viszontkereseti kérelmen, a felek jogállításain, kifogásain túlmenően azon kérdésekre is, amelyek tekintetében a bíróságnak hivatalból kell rendelkeznie.

[98] Az elsőfokú bíróság ítélete indokolásában rögzítette, hogy hivatalból érvénytelenségi okot nem észlelt.

[99] A Fővárosi Ítéltábla a fellebbezés erre vonatkozó, terjedelmes állításaira tekintettel ezzel összefüggésben az alábbiakat rögzíti.

[100] A rPp. 215. §-a értelmében a döntés nem terjedhet túl a kereseti kérelmen, illetőleg az ellenkérelmen.

[101] Főszabály szerint a bíróság érdemi döntésének mindenekelőtt a felperes kereseti kérelme szab korlátot; a bíróság nem ítélt meg többet, mint amennyit a felperes a keresetében kér. Tehát a bíróság az adott jogvita tekintetében nem teljes körű felülvizsgálatot végez, vizsgálata nem terjedhet túl a kereseti kérelemben felhozottakon. A kereseti kérelmen túlterjeszkedés tilalma az ítélet indokolására nézve is irányadó (BH1994. 272).

[102] E korlátra figyelemmel az elsőfokú bíróságnak nem kellett a megengedett kereseti kérelemben nem hivatkozott semmisségi okot vizsgálnia.

[103] Mivel a bíróság ítélete indokolásának a keresetről hozott döntést kell alátámasztania, az indokolásnak a döntést kifejező rendelkező résszel kell összhangban állnia, és mert ez a jelen ügyben megvalósult, – a felperesek állításával ellentétben – az elsőfokú bíróság a rPp. 221. § (1) bekezdése szerinti indokolási kötelezettségét nem sértette meg. Az elsőfokú bíróság döntésének indoka az ítélet indokolásából megfelelően megismerhető, annak alapján a felek abban a helyzetben voltak, hogy eldönthették, a keresetet elutasító döntés érveit elfogadják, avagy azokkal egyet nem értve az ítélettel szemben jogorvoslatot vesznek igénybe.

[104] A kereseti kérelem, valamint ellenkérelem vizsgálatára kiterjedő indokoláson túl az elsőfokú bíróság nem volt köteles külön megindokolni, hogy miért nem észlelt hivatalból semmisséget.

[105] A Fővárosi Ítéltábla rámutat, hogy az elsőfokú bíróság a felperesek által az elsőfokú eljárás során, valamint a fellebbezésben is hivatkozott további semmisségi ok hivatalból észlelésének hiányára vonatkozó indokolással, ténylegesen a semmisségi ok fenn nem álltának magyarázatával valójában a meg nem engedett, általa elutasított keresetváltoztatásban foglaltakat bírálta el, amely a kereseten túlterjeszkedés tilalmára tekintettel nem megengedhető.

[106] Mivel – megengedett kereseti kérelem hiányában – az elsőfokú eljárásnak nem volt tárgya a kölcsönszerződés árfolyamrés semmisségéből eredő teljes semmisségének

megállapítása, és a rPp. 247. § (1) bekezdése értelmében a kereset a másodfokú eljárásban sem változtatható meg, a Fővárosi Ítéltáblának sincs eljárási kötelezettsége a meg nem engedett kereset vizsgálatára, e körben indokai kifejtésére.

[107] Az indokolási kötelezettség elmulasztásán mint eljárási szabálysértésen túlmenően a Fővárosi Ítéltábla vizsgálta a semmisség észlelésének hiányát abból a szempontból is, hogy az elsőfokú bíróság érdemben helytálló döntést hozott-e, avagy a semmisségi ok hivatalból észlelésének elmulasztásával az anyagi jogszabályokat nem megfelelően alkalmazta.

[108] A rPtk. 234. § (1) bekezdés szerint a semmisség megállapításához külön eljárásra nincs szükség. Az 1/2005. (VI. 15.) PK vélemény szerint ebből következően a rPp. 3. § (2) bekezdése szerinti kérelemhez kötöttség elvét nem sérti, ha a bíróság a tényállás megállapítása körében a felek által csatolt okiratok, a felek kérelmére elrendelt egyéb bizonyítás, saját hivatalos tudomása vagy a köztudomású tények [rPp. 163. § (3) bekezdés] alapján semmisségi ok fennállását észleli, és azt a felek hivatkozása nélkül is a tényállás részévé teszi.

[109] A szintén irányadó 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. a) pontja értelmében a bíróságnak csak a rendelkezésre álló bizonyítási anyag alapján tényként egyértelműen megállapítható, nyilvánvaló semmisséget kell hivatalból észlelnie. A semmisség megállapíthatósága érdekében a bíróság hivatalból bizonyítást nem folytathat le.

A 4. b) pont iránymutatása szerint a semmisség hivatalból történő észlelése a másodfokú eljárásban is kötelezettsége a bíróságnak, ha az elsőfokú eljárás adataiból a semmisségi ok fennállása egyértelműen megállapítható. A fellebbező fél által előadott új tény, vagy új bizonyíték figyelembevételével a semmisség akkor állapítható meg, ha fennállnak a rPp. 235. §-ának (1) bekezdésében foglalt feltételek.

[110] Mindezt a kereseti kérelemhez kötöttség elvével, a kereseti kérelmen túlterjeszkedés tilalmával összevetve a bíróság számára a semmisségi ok hivatalból észlelése csakis a kereset felperesek által meghatározott tárgyának szem előtt tartásával, a felperes kereseti tényállításai mentén lehetséges.

[111] A felperesek ezzel összefüggésben tévesen állítják, hogy az Irányelv 6. cikk (1) bekezdésében foglaltakból, valamint az EUB kapcsolódó joggyakorlatából a nemzeti bíróságok számára minden további feltétel nélkül, korlátlanul következik a tisztességtelenség hivatalbóli értékelésének és következményei levonásának kötelezettsége.

[112] Az EUB a C-397/11. számú ügyben úgy foglalt állást, hogy az uniós jog által az érintett területen a nemzeti bíróságokra ruházott feladat nem korlátozódik annak pusztá

lehetőségére, hogy valamely szerződési feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét megítélje, hanem magában foglalja e kérdés hivatalból történő vizsgálatának kötelezettségét is, amennyiben rendelkezésükre állnak az e tekintetben szükséges jogi és ténybeli elemek.

Ez összhangban áll a 2/2010. (VI. 28.) PK vélemény 4. a) és b) pontjaiban adott iránymutatással.

[113] Ezek szerint a hivatalból vizsgálat feltétele a jogi és ténybeli elemek bíróság rendelkezésére állása. Ezeknek a forrása azonban a keresetlevél, az abban feltüntetett, érvényesíteni kívánt jog, amellyel a felperes meghatározza a perben folytatható vizsgálat kereteit is.

[114] Az EUB a fellebbezésben is hivatkozott C-511/17. számú (Lintner) ügyben hozott ítéletében az Irányelv 6. cikkének (1) bekezdését értelmezve azt fejtette ki, hogy a nemzeti bíróság a fogyasztó által kötött szerződés tisztességtelenségének megállapítása iránti perben eljárva nem köteles hivatalból és egyenként megvizsgálni az összes többi olyan szerződési feltételt, amelyeket a fogyasztó keresettel nem támadott, annak vizsgálata érdekében, hogy e feltételek tisztességteleneknek minősülnek-e, hanem csak azokat a feltételeket köteles megvizsgálni, amelyek kapcsolódnak a jogvitának a felek által meghatározott tárgyához [44]. Az, hogy a fogyasztó követeléseinek alapjául szolgáló szerződési feltétel tisztességtelen jellegének értékeléséhez figyelembe kell venni a fogyasztó és az eladó vagy szolgáltató által megkötött szerződés összes többi feltételét, önmagában e figyelembevétel által nem vonja maga után az eljáró nemzeti bíróság azon kötelezettségét, hogy hivatalból vizsgálja meg az összes feltétel esetlegesen tisztességtelen jellegét [49].

[115] Az EUB e döntéseire is tekintettel a fogyasztók védelmének hatékony érvényesülése nem terjedhet ki arra, hogy a bíróság a jogvita kereteit figyelmen kívül hagyva azon túlterjeszkedjen, és tisztességtelen jellegük vizsgálata érdekében olyan szerződési feltételeket is elemezzen, amelyek érvénytelenségének megállapítására a fogyasztó keresete nem terjedt ki. Ugyanez irányadó arra az esetre is, ha a fogyasztó keresete nem terjedt ki a jogszabály által már semmisnek nyilvánított szerződési feltétel teljes szerződés semmisségét eredményező megállapítására.

[116] Az EUB C-511/17. számú ítéletének indokolása [30-32] értelmében a nemzeti bíróság az elé terjesztett jogvita tárgyának keretei között köteles hivatalból megvizsgálni valamely szerződési feltételt azon védelem címén, amelyet a fogyasztói irányelv értelmében biztosítani kell a fogyasztónak, annak elkerülése érdekében, hogy a fogyasztó követeléseit elutasítsa, miközben e követeléseknek helyt lehetett volna adni, ha e fogyasztó a tájékoztatlansága folytán nem mulasztott volna el hivatkozni e feltétel tisztességtelen jellegére.

[117] A jelen esetben azonban nem lehet célkitűzés a fogyasztó tájékoztatlansága miatt elmulasztott hivatkozás orvoslása, a jogvitában előterjesztett követelés eredményességének védelme, tekintve, hogy az elbírálható kereset az árfolyamkockázatot korlátozás nélkül a

fogyasztóra telepítő szerződéses rendelkezések tisztességtelenségét állítja, és a felperesek nem ezzel összefüggésben kérik a jogvédelem biztosítását, hanem olyan érvénytelenségi ok hivatalbóli észlelését várják el a bíróságtól, amely az elbírálni kért keresetük általuk meghatározott tárgyához nem is kapcsolódik.

[118] A Fővárosi Ítéltábla ezzel összefüggésben rámutat, hogy a felperesek által hivatkozott, az árfolyamrésre vonatkozó rendelkezések az árfolyamváltozásból eredő kockázatviselést a fogyasztókra hárító szerződéses rendelkezésektől különbözőek, eltérő szerződéses jogosultságokat, illetőleg kötelezettségeket határoznak meg. A keresetben hivatkozott érvénytelenségi ok, az árfolyamkockázat korlátlan áthárításának tisztességtelensége a kereset alapjául szolgáló tényelődás és jogi érvelés értelmében az árfolyamkockázati tájékoztatás nem megfelelő voltából következik, és az ennek folytán megállapítható tisztességtelenségre az árfolyamrésre vonatkozó szerződéses kikötés érvénytelensége semmilyen kihatással nincs.

[119] Az EUB is rámutatott a C-932/19. számú ügyben, hogy az árfolyamrésre vonatkozó kikötéssel kapcsolatos bírósági felülvizsgálat nem érinti azt a felülvizsgálatot, amely az Irányelv alapján az alapügyben szóban forgó szerződések egyéb olyan kikötései tekintetében végezhető, mint amelyek az árfolyamkockázatra vonatkoznak, figyelembe véve azonban a szerződési feltételek tisztességtelen jellegének értékelését kizáró, az Irányelv 4. cikkének (2) bekezdésében előírt tényezőket [45].

[120] A kereseten túlterjeszkedés tilalmát nem írja felül az EUB felperesek által hivatkozott C-19/20. számú ügyben hozott ítélete sem. Az ítélet felperesek által hivatkozott megállapítása ugyanis a nemzeti bíróság tájékoztatási kötelezettségét a fogyasztó által a perben érvényesített érvénytelenségi ok jogkövetkezményeire nézve írja elő.

[121] A fentiek alapján az elsőfokú bíróság és a Fővárosi Ítéltábla vizsgálódási és a semmisségi ok hivatalbóli észlelésének kötelezettsége nem terjedt ki a per tárgyához nem kapcsolódó, a megengedett keresetben állított érvénytelenségi okhoz képest eltérő, más tényekből fakadó és más jogalapon fennállóként hivatkozott érvénytelenségre. A kereseten túlterjeszkedés tilalmának elve sérülne, ha a bíróság köteles lenne mellőzni a jogvita felek kérelmei és a megjelölt jogalap révén meghatározott kereteit.

[122] Az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor azt állapította meg, hogy a szerződés az árfolyamkockázat korlátlan felperesekre telepítése miatt nem érvénytelen, határozata anyagi jogot sem sért.

[123] A Fővárosi Ítéltábla e körben elsődlegesen rögzíti, hogy a felperesek fellebbezési állításával ellentétben fenntartott kereseti kérelmük volt az árfolyamkockázati tájékoztatás nem megfelelőse folytán az árfolyamkockázatot korlátlanul rájuk telepítő

szerződéses rendelkezések tisztességtelenségének megállapítása. A 2021. január 15-i – meg nem engedett – keresetváltoztatásukat e keresetük másodlagosként fenntartása mellett terjesztették elő, és azt a későbbiek során sem vonták vissza. Emellett még a fellebbezésükben is hivatkoztak az árfolyamkockázati tájékoztatással szemben az EUB által támasztott kritériumokra.

[124] A Fővárosi Ítéltábla az elsőfokú bíróság által az árfolyamkockázat viseléséről adott tájékoztatás megfelelősége körében kifejtettekkel teljes mértékben egyetértett. Az elsőfokú bíróság helyállón vizsgálta az árfolyamkockázat fogyasztóra hárításával szemben támasztott világosság és érthetőség követelményének érvényesülését az irányadó jogszabályokon túl a Kúria joggyakorlata tükrében, valamint az EUB határozataiban kifejtett kritériumokon keresztül. Mindezekre tekintettel nem tévedett, amikor az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatást megfelelőnek, kellő időben nyújtottnak és a felállított kritériumrendszernek megfelelőnek találta.

[125] A Fővárosi Ítéltábla az ítélet indokolását kiegészíti azzal, hogy a Kúria jogegységi panasz tanácsának Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozata elvi tartalmaként állapította meg, hogy a 2/2014. PJE határozat 1. pontja azzal a kötelező értelmezéssel alkalmazható, amely szerint akkor megfelelő tartalmú az árfolyamkockázatról nyújtott tájékoztatás, ha az általánosan tájékozott, észszerűen figyelmes és körültekintő, átlagos fogyasztó a tájékoztatás alapján a szerződéshez kapcsolódó árfolyamkockázat tényén és mibenlétén kívül azt is felismerheti és értékelni tudja, hogy a nemzeti fizetőeszköz (a forint) árfolyama a kölcsön nyilvántartásba vétele szerinti deviza árfolyamához képest számára akár jelentős mértékben is kedvezőtlenül változhat, és ezáltal a fogyasztó fennálló tartozásának, a szerződés szerinti ütemezésben esedékessé váló fizetési kötelezettségének mértéke jelentősen megemelkedhet [34].

[126] A BH2022. 130 számon közzétett eseti döntés értelmében az árfolyamkockázat mibenlétét szabályozó szerződéses feltételek átláthatóságával kapcsolatban felállított követelményrendszert a fogyasztói irányelv, az irányelvet a hazai jogba átültető nemzeti szabályozás, valamint az Európai Unió Bíróságának a fogyasztói irányelvet kötelező jelleggel értelmező ítéletei adják meg [13/93/EGK irányelv 4. cikk (2) bekezdés; 6/2013. PJE határozat; 2/2014. PJE határozat; Jpe.I.60.015/2021/15. számú jogegységi hatályú határozat]. Átláthatóak a deviza alapú fogyasztói kölcsönszerződésnek az árfolyamkockázatot a fogyasztóra telepítő rendelkezései, ha az árfolyamkockázati tájékoztatás kiterjedt az árfolyamkockázat mibenlétére, működési mechanizmusára, a fogyasztó fizetési kötelezettségére gyakorolt hatására és a fogyasztó gazdasági helyzetére kiható lehetséges, akár jelentős mértékben hátrányos következményeire.

Külön kiemelendő, hogy e határozat a jelen perbelivel egyező tartalmú tájékoztatás megfelelőségét vizsgálta.

[127] A 2007. november 20-án aláírt kölcsönkérelemben tett nyilatkozat szerint a felperesek által megismert Ügyféltájékoztatóban, valamint a szerződés I.10. pontjában foglalt tájékoztatás ezen, az EUB irányadó gyakorlatára tekintettel kiegészített kritériumoknak is

megfelel. A tájékoztatás táblázatos formában is bemutatta a forint árfolyamának gyengülése esetén a fizetési kötelezettség lehetséges megváltozását, valamint utalt arra is, hogy a forintkölsönkhöz képest a deviza alapú kölcsön kockázatai jelentősebbek, és arra, hogy a devizahitelek kamatterhei várhatóan nőni fognak, középtávon devizakamat-emelésre lehet számítani.

[128] A Fővárosi Ítéltábla rámutat, hogy a fentiek szerint kiegészített 2/2014. PJE határozatban megfogalmazott e kritériumoknak a kölcsönszerződés I.10. pontja önmagában is eleget tesz az elvárt tartalmi kellékek megléte által. Az Ügyféltájékoztató a kölcsönszerződés I.10. pontjában foglaltakhoz képest többlet információt tartalmaz a devizakamat változása hatásainak ismertetésével, valamint a lehetséges árfolyam és kamatváltozások hatásainak – joggyakorlat által sem elvárt – ismertetésével és a devizahitelek kamatterhei növekedésére vonatkozó prognózissal.

[129] A Fővárosi Ítéltábla kiemeli, hogy a Kúria a jelen perbelivel azonos tartalmú tájékoztatás tartalmát a fenti, jogegységi hatályú Jpe. határozatának 2021. november 22-i meghozatalát követően is több esetben vizsgálta, és azt megfelelőnek találta. (Pl.: Gfv.VI.30.413/2021/7., Gfv.VI.30.448/2021/7., Pfv.I.20.121/2022/10., Gfv.VI.30.005/2022/5., Gfv.III.30.010/2022/4., Gfv.VI.30.098/2022/6., Gfv.VI.30.421/2022/2.) Így a Kúria egyedi ügyekben folytatott joggyakorlata a Jpe. határozatot követően is kötelező erejűként hivatkozható.

[130] A jelen perben nem merült fel olyan, egyedi körülmény, amely a Kúria e joggyakorlatától eltérésre alapot adhatna.

[131] Alapítanul hivatkoznak a felperesek arra, hogy a kapott tájékoztatás azért nem megfelelő, mivel az alperesek jogelődje nem osztott meg velük valamennyi, a szerződéskötéskor a rendelkezésére álló információt az árfolyamváltozásról.

[132] Ahogy azt a 6/2013. PJE is tartalmazza: a devizaárfolyam biztosan várható emelkedésére vonatkozó tájékoztatási kötelezettséget nem is lehetne teljesíteni, mert az árfolyam emelkedésének, csökkenésének nincs pontosan előre látható, kiszámítható mértéke, illetve korlátja, különösen hosszú időintervallum esetén.

A PSZÁF által a Kúria részére 2013. május 31-én adott tájékoztatás szerint, a 2001-2008. közötti időszakban a pénzügyi intézmények sem láthatták előre a jövőbeni árfolyamváltozásnak sem a mértékét, sem az irányát. Ezen időszakban a MNB stabilitási jelentései sem utaltak jelentős árfolyamváltozásra.

[133] Az árfolyamváltozások pénzintézetek által előre nem látható voltának minősítésére a joggyakorlat kiforrott (pl.: Kúria Pfv.VIII.20.623/2021/13.,

Pfv.VIII.21.139/2021/4., Pfv.I.20.626/2020/4.). A felperesek a jelen perben nem hoztak fel olyan, egyedi körülményt, amely e joggyakorlattól eltérést tenne indokolttá. Az alperesek jogelődje által saját kockázatai kezelésére kötött ügyletből a pénzintézet árfolyamváltozásra vonatkozó, a fogyasztó részére nyújtott tájékoztatást meghaladó tudomására nem lehet következtetni, maga az ügylet ténye pedig nem tartozik a fogyasztó által vállalt árfolyamkockázat mibenlétének, mechanizmusának ismertetése körébe.

[134] A felpereseknek nyújtott árfolyamkockázati tájékoztatás megfelelőségének megítélése során a felperesek fellebbezésében hivatkozott, az EUB C-609/19. és a C-776/19.–C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéleti megállapítások alapján sem lehet eltérő következtetésekre jutni.

[135] Az EUB ezen ügyekben hozott ítéletei értelmében a hitelező által az árfolyamkockázat fennállásával kapcsolatban a fogyasztónak nyújtott tájékoztatás akkor nem felel meg az átláthatósági követelményeknek, ha azon a feltételezésen alapul, hogy a számla pénzneme és a fizetés pénzneme közötti paritás a szerződés teljes időtartama alatt stabil marad.

A jelen perben vizsgált árfolyamkockázatot telepítő rendelkezések és tájékoztatás viszont kiemelte, hogy a forint-deviza átváltási árfolyama (a két pénznem közötti paritás) szinte állandóan változik, és ezeket az ingadozásokat előre nem lehet kiszámítani. Míg a hivatkozott ítéletekkel érintett szerződések az árfolyamok stabilitásából indultak ki, a jelen ügy tényállása ettől eltérő: a jelen perbeli szerződés kifejezetten árfolyamkockázatot szabályoz.

[136] Az EUB a fellebbezésben hivatkozott C-609/19. és a C-776/19.–C-782/19. számú egyesített ügyekben hozott ítéleteinek azon megállapítása, amely szerint a nemzeti bíróságnak meg kell vizsgálnia, hogy az eladó vagy szolgáltató a fogyasztóval szembeni tisztességes és méltányos eljárása esetén észszerűen elvárhatta-e, hogy utóbbi az egyedi megtárgyalást követően elfogadja a sérelmezett feltételt, nem az Irányelv 4. cikk (2) bekezdésének, hanem a – jelen perben nem alkalmazható – 3. cikk (1) bekezdésének értelmezésére vonatkoznak (C-609/19. számú ítélet [71] pontja, C-776/19.–C-782/19. számú ítélet [103] pontja). Mivel az alperesek jogelődje által adott árfolyamkockázati tájékoztatás világosnak és érthetőnek minősül, a szerződés árfolyamkockázat viselésére vonatkozó rendelkezésének tisztességtelenségét az Irányelv 3. cikk (1) bekezdése alapján nem lehetett megvizsgálni, ezt ugyanis az Irányelv 4. cikk (2) bekezdése kizárta. Ezért az EUB ítéleteinek az Irányelv 3. cikk (1) bekezdését értelmező részei jelen perben nem bírnak relevanciával (Kúria Pfv.VIII.20.623/2021/13.).

[137] Ezen túlmenően az EUB ezen ügyekben hozott határozataiban sem fogalmazott meg olyan szempontokat, amelyek az EUB korábbi gyakorlatától eltérést mutatnának, és nem fogalmazott meg olyan kritériumokat, amelyet az elsőfokú bíróság megfelelően ne értékelt volna. Ilyen, figyelmen kívül hagyott konkrét követelményt az árfolyamkockázatot telepítő szerződéses rendelkezés és az azzal összefüggő tájékoztatás kapcsán a felperesek sem jelöltek meg a fellebbezésükben.

[138] A deviza alapú kölcsön felvételéből eredő kockázatokról adott, megfelelő tájékoztatás folytán az árfolyamkockázat korlátlanul felperesekre hárítása a rPtk. 209. § (1) bekezdése alapján nem tisztességtelen, így a rPtk. 209/A. § (2) bekezdése szerinti semmisség nem volt megállapítható, melyből következően a szerződés sem érvénytelen.

[139] Az elsőfokú bíróság nem tévedett, amikor a kezelési költség felszámítására vonatkozó szerződéses rendelkezés tisztességtelenségét sem találta megállapíthatónak. Az e megállapításra vonatkozó fellebbezés hiányában a Fővárosi Ítéltábla az ítélet erre vonatkozóan kifejtett, részletes érvelését nem érinti.

[140] A rPtk. 209/A. § (1) bekezdése szerint az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló tisztességtelen kikötést a sérelmet szenvedett fél megtámadhatja.

A (2) bekezdés értelmében a fogyasztói szerződésben az általános szerződési feltételként a szerződés részévé váló, továbbá a fogyasztóval szerződő fél által egyoldalúan, előre meghatározott és egyedileg meg nem tárgyalta tisztességtelen kikötés semmis. A semmisségre csak a fogyasztó érdekében lehet hivatkozni.

[141] Mivel a kereset tárgyát képező szerződéses rendelkezések tisztességtelensége nem állapítható meg, az elsőfokú bíróság helytállóan utasította el a keresetet.

[142] Az elsőfokú bíróság érdemben helytállóan állapította meg, hogy a kölcsönszerződés a felperesek által megengedetten hivatkozott okokból nem minősül érvénytelennek, így – a követelés jogalapja fennálltának hiányában – helytállóan mellőzte az összecszerűségéről döntést.

Ez okból a fellebbezésben a kért közbenső ítélet meghozatalának nem volt helye.

[143] A Fővárosi Ítéltábla a felperesek EUB előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmét az alábbiak szerint találta megalapozatlannak.

[144] A rPp. 155/A. § (1) bekezdése értelmében a bíróság az Európai Bíróság előzetes döntéshozatali eljárását az Európai Közösséget létrehozó Szerződésben foglalt szabályok szerint kezdeményezheti.

[145] Az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezésének célja az, hogy a tagállami bíróság az előtte folyamatban lévő jogvitában alkalmazandó valamely uniós jogi rendelkezés értelmezésére vagy érvényességére vonatkozóan intézzon kérdést az EUB-hoz. Az EUB

ezáltal segíti elő a tagállami bíróság számára a jogvita uniós jog alapján történő eldöntését, és biztosítja az uniós jog egységes alkalmazását, értelmezését. Az Irányelv egyes rendelkezéseinek értelmezése az EUMSZ 267. cikke alapján kifejezetten az EUB hatáskörébe tartozik.

[146] Teljes egészében a tagállami bíróságok mérlegelésébe tartozik annak megítélése, hogy az előttük folyamatban lévő ügy elbírálásához szükséges-e az általuk megjelölt uniós jogi rendelkezések értelmezése, a feltett kérdések mennyiben relevánsak a jogvita elbírálása szempontjából.

[147] Mivel az ügy megítélése, a felperesek fellebbezésének elbírálása és az annak során alkalmazandó anyagi jog – ideértve az uniós jogot is – nem teszi szükségessé az uniós jog értelmezését, a felperesek által feltenni kívánt kérdés nem a per elbírálása során alkalmazandó uniós jog értelmezésével kapcsolatos, a Fővárosi Ítéltábla ezért az előzetes döntéshozatali eljárás kezdeményezése iránti kérelmet a 16.Gf.40.360/2022/6-II. számú végzésével a rPp. 155/A. § (3) bekezdése alapján elutasította.

[148] A Fővárosi Ítéltábla egyebekben rámutat, hogy az EUB a hazai bíróságok által a devizahiteles perekben feltett kérdések előzetes döntéshozatali eljárásban megválaszolása során gyakorlatilag minden ügyben a Kúria joggyakorlatát vizsgálta (C-26/13., C-483/16., C-51/17., C-118/17., C-511/17., C-34/18., C-932/19., C-472/20.), és ennek során egyszer sem fogalmazott meg kételyt a Kúria pártatlansága, vagy uniós jog alapján bíróságnak minősülése tekintetében.

[149] A felperesek per tárgyalásának felfüggesztése iránti kérelme szintén megalapozatlan.

[150] Az EUB előtt C-705/21. számon indult előzetes döntéshozatali eljárás az Irányelv 6. cikk (1) bekezdése és 7. cikke (1) bekezdésének értelmezésére, az érvénytelenség lehetséges jogkövetkezményei tárgyában folyik. A feltett kérdések – egyebek mellett – annak tisztázására irányulnak, hogy ellentétes-e az uniós joggal az a jogértelmezés, amely szerint lehetséges az érvénytelen kölcsönszerződés deviza-forint árfolyam maximálásával történő érvényessé nyilvánítása a szerződés szerinti kamatmértéknek a törvényben kötelezően előírt forintosítás fordulónapjáig érintetlenül hagyásával.

[151] Mivel a perbeli kölcsönszerződés érvénytelensége a fentiek szerint nem volt megállapítható, a jelen eljárásnak nem lehet tárgya az érvénytelen szerződés jogkövetkezményei levonásának módja és annak uniós joggal való összeegyeztethetősége, ezért a felperesek által megjelölt előzetes döntéshozatali eljárás a per megítélése szempontjából nem minősül előkérdésnek.

[152] Mivel – előkérdés hiányában – a per tárgyalása felfüggesztésének a rPp. 239. §-a szerint alkalmazandó rPp. 152. § (2) bekezdésében foglalt feltételei – figyelemmel a 3/2005. (XI. 14.) PK-KK véleményben foglaltakra is – nem állnak fenn, a Fővárosi Ítéltábla a per tárgyalásának felfüggesztése iránti kérelmet ugyancsak a 16.Gf.40.360/2022/6-II. számú végzésével elutasította.

[153] A Fővárosi Ítéltábla a kifejtettekre tekintettel az elsőfokú bíróság érdemben helyes ítéletét a rPp. 253. § (2) bekezdése alapján helybenhagyta.

[154] A fellebbezés nem vezetett eredményre, ezért a pereszeses felperesek a rPp. 239. §-a szerint alkalmazandó rPp. 78. § (1) bekezdése alapján az alperesek másodfokú perköltségének megfizetésére kötelesek.

A Fővárosi Ítéltábla az alperesek ügyvédi munkadíjból álló másodfokú perköltségének összegét a 32/2003. (VIII. 22.) IM rendelet 3. § (2) bekezdés a) pontja, (5) bekezdése és 4/A. §-a alapján állapította meg.

[155] Az elsőfokú bíróság a felpereseket az illetékfeljegyzési joguk folytán meg nem fizetett eljárási illeték államnak megfizetésére – az akkor hatályos szabályozásnak megfelelően – a külön felhívás kézhezvételének határidejével kötelezte.

[156] A polgári és közigazgatási bírósági eljárás során meg nem fizetett illeték és az állam által megelőlegezett költség megfizetéséről szóló 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet módosításáról szóló 26/2022. (XII. 6.) IM rendelet – egyéb átmeneti rendelkezés hiányában – a folyamatban lévő ügyekben is alkalmazandó. A 30/2017. (XII. 27.) IM rendelet 2023. január 1-jétől hatályos, a 26/2022. (XII. 6.) IM rendelet 1. §-ával módosított 3. § (2) bekezdése értelmében ha a bíróság a határozatában az illeték viseléséről dönt, határozatában megjelöli a fizetendő illeték összegét [a) pont], felhívja a megfizetésre kötelezett személyt, hogy az illetéket az állami adó- és vámhatóság által közzétett illetékbevételei számla javára az esedékesség napjáig fizesse be [b) pont], tájékoztatást ad a fizetési kötelezettség illetékekről szóló törvény szerinti esedékességének időpontjáról [c) pont], megjelöli az állami adó- és vámhatóság illetékbevételei számlájának számát [d) pont] és tájékoztatást ad arról, hogy az illeték megfizetése során az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát közleményként fel kell tüntetni [e) pont].

[157] A Fővárosi Ítéltábla ezért az ítéletnek az eljárási illeték külön felhívásra történő megfizetését előíró részét azzal hagyta helyben, hogy – a jogszabályváltozásra tekintettel – a felperesek az államnak járó illetéket az esedékesség napjáig kötelesek megfizetni az állami adó- és vámhatóság illetékbevételei számlájára, egyúttal tájékoztatást adott az esedékesség időpontjáról, amely a jelen ítélet jogerőre emelkedésétől számított 60 nap.

[158] A Fővárosi Ítéltábla a fentieknek megfelelően tájékoztatja továbbá a felpereseket, hogy az eljárási illetéket az állami adó- és vámhatóság 10032000-01070044-09060018 számú illetékbevételi számlája javára kell megfizetni. Az illeték az Itv. 78. § (4) bekezdése szerint e határozat jogerőre emelkedését (2023. március 22.) követő 60. napon válik esedékessé. Az illeték megfizetése során közleményként fel kell tüntetni az illetékfizetési kötelezettséget tartalmazó jogerős bírósági határozatot hozó bíróság megnevezését, a bírósági ügyszámot, valamint a fizetésre kötelezett adóazonosító számát.

[159] A felperések illetékfeljegyzési joga folytán meg nem fizetett 353.600 forint fellebbezési illetéket a rPp. 78. § (1) bekezdése és a kereset benyújtásakor hatályban volt, ezért a jelen eljárásban még alkalmazandó 6/1986. (VI. 26.) IM rendelet 13. § (2) bekezdése alapján a felperések kötelesek az államnak egyetemlegesen megfizetni, ugyancsak a fenti tájékoztatás szerinti módon és határidőben.

Budapest, 2023. március 22.

dr. Rutkai Éva s.k.
a tanács elnöke

dr. Kolozs Balázs s.k.
előadó bíró

dr. Molnár József s.k.
bíró

A kiadmány hitelül: